

(Пресс РС)

Могао би човек да се зачуди зашто су у Бањалуци и у западном Мостару направили толику буку због изјаве Таипа Ердогана. Турски премијер је поводом годишњице у Сребреници за агенцију Анадолија изјавио да му је Алија Изетбеговић на самртничкој постељи рекао: „Остављам ти у аманет Босну и Бошњаке као оставштину Османлија.“ У наставку изјаве премијер је тај аманет пренео на читаву Турску: „Босна и Бошњаци су остављени у аманет Турској.“ Нема разлога да се на то љуте ни Срби ни Хрвати, када већ не протестују наше комшије што их је рахметли Алија оставио у аманет Таипу, а не, рецимо, Клинтону или неком од лидера ЕУ. Напротив, добро је што је стари Изетбеговић, одлазећи богу на истину, искрено рекао да је њему и његовом народу срцу много ближи Стамбол него Брисел и Вашингтон, а поготово Бањалука или западни Мостар. Односно што је Ердоган то ставио до знања и нама и целом свету.

Бошњаци заиста и јесу директно наслеђе османске окупације данашње БиХ, односно исламизације њеног хришћанског становништва. Током наредних векова на бази посебне религије формирала се и специфична култура, а после на њој надградио недовршени

бошњачки национални идентитет. Због тога су хришћанске комшије босанске муслимане називали потурицама или „турцима“, а тако су их, бар у руралним подручјима, оловљавали чак и у деценијама између 1945. и 1992. Али, док муслиманско сеоско становништво комшијско подсећање на историјско порекло није доживљавало као увреду, сарајевски историчари су на сваки начин хтели да затру успомену на своје проверничко порекло. Са једне стране, своје претке су проналазили међу локалним хришћанским јеретицима, који су, наводно, раширених руку дочекали ислам, али никако нису могли да објасне како то да су богумили тврдоглаво одбијали да се врате старој вери а, истовремено, оберучке прихватили нову. С друге стране, развили су конструкцију како је на почетку постојала јединствена црква босанска, чији су припадници касније споља православизовани и србизовани, односно католицирани и кроатизирани.

Истовремено, муслимански академици су вишевековно османско поробљавање БиХ описивали неутралном синтагмом турска управа у БиХ уместо окупација. Што јест - јест, да није било Османског освајања Европе, не би било ни исламизације, не би било ни проверавања, ни потурица, ни босанских муслимана и данашњих Бошњака. Зато Алија на самрти своје сународнике оставља у аманет Таипу, реис Мустафа Церић однедавно Турску назива бошњачком матицом, а Таип Ердоган преузима тестаментарну бригу о турској „дијаспори“.

Када је реч о Босни као аманету, ствари су нешто компликованије. Средњовековно Босанско краљевство постојало је пре турске османске окупације и његово становништво је било хришћанско пре исламизације. Тај једини историјски траг бх државности, са којим хоће да успоставе континуитет савремени међународни неимари БиХ као државе, уништили су управо османски освајачи. Утолико је апсурдно да један далеки потомак локалних проверничких колабораната Алија, једном далеком потомку освајача Таипу, оставља у аманет („завет на чување и бригу“) нешто што су њихови преци тако темељито уништили да се ни до данас није обновило. БиХ под протекторатом не може се ни међународноправно третирати као суверена држава, а о унутрашњополитичком аспекту да и не говоримо. Међутим, земља Босна, као аманет, није уопште спорна ако се реч „Босна“ третира као назив за половину Федерације коју претежно насељавају Бошњаци и која преостаје када се изузме непризната Хрватска Република Херцег-Босна. То је оних 25 одсто територије БиХ који је, поред РС и ХБ, помињан као „Муслиманија“ или „Бошњакистан“ и нема сумње да је Алија, опраштајући се од Таипа, баш на тако нешто мислио. Рахметли Изетбеговић је још 80-их црно на бело написао да „није могућа коегзистенција између муслимана и оних који то нису“, уочи рата је говорио да „Муслимани немају за циљ исламску републику БиХ, него да ће узети само онолико колико могу просперитетно контролисати“, у преломним тренуцима рата објашњавао је да његови борци „не гину за неку апстрактну идеју јединствене БиХ, него за опстанак бошњачког народа“, а после рата да „заједничка држава није могућа ако је не прихватају и Срби и Хрвати“.

Док су Американци и Руси заокупљени неуралгичном Сиријом, а Европљани финансијском кризом, Турска све агресивније промовише бошњачке интересе у БиХ. Индикативно је да су се, насупрот Западу, залагали за останак супервизора у Брчком и за локалне изборе у Сребреници према попису из 91, а посебно чињеница да се премијер Таип баш сада присетио аманета који му је рахметли Алија оставио још пре неколико година. Поред овог аманета, Таип је од Алије изгледа прихватио и један практичан савет. „Када је била исламистичка, Турска је била велика светска империја, а као секуларна и кемалистичка само безначајна држава на европској маргини“, пише у Изетбеговићевој књизи сећања. Данашњу политичку експанзивну Турску, коју су САД глобално промовисале као модел демократије за исламски свет од Марока до Индонезије, не треба мерити само према холивудским ТВ серијама, према модерној и јефтиној одећи и према европским туристима у Бодруму, него и према сменама секуларних генерала, хапшењу новинара и према затварању објеката Васељенске патријаршије и православне богословије.

Један аманет и један савет, плус бошњачка натполовична већина у БиХ и акутна политичка нестабилност у Федерацији, плус најављене уставне реформе и америчка подршка турском ангажовању на остварењу јединствене државе - ето формуле за ликвидацију РС. Изгледа невероватно, али зар је мање вероватно изгледала сецесија БиХ против воље српског народа или отимање Космета од Србије, а ипак се догодило. Таипову обавезу према Алији треба схватити озбиљно, без обзира на то што серија испада турске спољне политике може и убрзати распад „немогуће државе“.